

Н.О. Будна, А.П. Каніщенко

СЕРІЯ “ЗАХОПЛЮЮЧА УКРАЇНСЬКА”

ПРО ОДНЕ І ТЕ Ж ПО-РІЗНОМУ

**Зошит
з розвитку зв'язного мовлення**

4 клас

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

ББК 74.268.1Укр

Б90

Серію “Захоплююча українська” засновано 2009 року

Рецензенти:

кандидат педагогічних наук, доцент

Онишків З.М.

вчитель вищої категорії початкових класів, старший вчитель

Шост Н.Б.

Будна Н.О., Каніщенко А.П.

Б90 Про одне і те ж по-різному: Зошит з розвитку зв'язного мовлення.
4 клас. – Тернопіль: Навчальна книга–Богдан, 2009. – 72 с. –
(Серія “Захоплююча українська”).

ISBN 978–966–10–0655–2

“Захоплююча українська” – це серія зошитів з розвитку зв'язного мовлення (з назвами посібників цієї серії можна ознайомитися на останній сторінці обкладинки).

Гадаємо, дітей зацікавлять завдання і вправи, подані у нестандартній формі, які допоможуть їм розвинути своє мовлення, збагатять словниковий запас, навчать складати загадки, вірші, казки, невеличкі історії та оповідання, прищеплять любов і повагу до української мови.

Цей зошит містить систему вправ, спрямованих на формування та вдосконалення умінь учнів складати художні та науково-популярні тексти-описи за поданим планом, словником, малюнком, зачином тощо.

ББК 74.268.1Укр

Охороняється законом про авторське право.

Жодна частина цього видання не може бути відтворена в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.

ISBN 978–966–10–0616–3 (серія)

ISBN 978–966–10–0655–2

© Будна Н.О., Каніщенко А.П., 2009

© Навчальна книга – Богдан,
макет, художнє оформлення, 2009

1. Прочитай вірш Олександра Олеся про слова. Який це текст? Доведи.

Є слова, що білі–білі,
як конвалії квітки,
лагідні, як усміх ранку,
ніжносяйні, як зірки.
Є слова, як жар, пекучі
і отруйні, наче чад ...
В чарівне якесь намисто
ти нанизуєш їх в ряд.

Це текст — _____

2. Який це текст? Доведи.

Соловейко

Соловей красивий і граційний птах. В нього високі лапки, тонкий дзьоб і великі очі. Спинка рудувато–бура, грудка світло–сіра з ледь помітними зеленими цяточками, черевце біле. Хвіст досить довгий, рудий. Пір'я м'яко й щільно прилягає до тіла. Соловей дуже моторний, спритний, пересувається по землі стрибками.

Це текст — _____

3. Прочитай текст. Про кого в ньому розповідається? Це опис чи міркування? Доведи. Підкресли речення, в якому йдеться про повадки лиски.

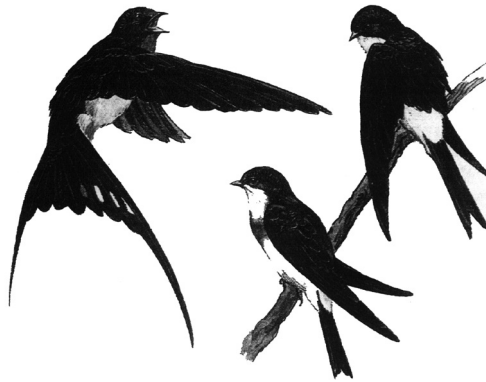
Лиска

Лиска проворна й красива. Шкурка аж вилискує, вушка стирчать, хвіст прапорцем. Ступає повільно, м'яко, до всього придивляється, дослухається, вгадуючи товкотнечу мишей–полівок під снігом.

Це текст — _____

4. Склади різні типи текстів про ластівку за малюнком, зачином і словником.

Текст–розповідь

Ластівки над вікном

Я прокидаюся під ластів'ячий щебіт. Спочатку крізь сон чую чарівний спів. Згодом ...

Словник: чарівний спів, тріпочуть крильцями, ластів'ята пописують, батьки носять, сіреньке гніздечко.

Текст–опис

Ластівка сільська

Невелика пташка з чорно–синім верхом тіла і білим черевом та грудьми.

Словник: лоб і горло рудувато–коричневі, крила гострі, хвіст довгий, вилчастий, швидко літає, знищує багато комах, гніздо під дахом.

Текст–міркування

Ластів'яча пересторога

Чіпати гнізд ластівок не можна ...

Словник: покине двір, не буде прилітати, передасть іншим пташкам.

5. До іменників добери подані в дужках відповідні прикметники, які б характеризували калину восени.

Барви — _____

Кетяги — _____

Намисто — _____

Вбрання — _____

Листя — _____

(Яскраво–червоні, нове, чудове, найчарівніші, багряно–золоте.)

Запиши текст, використавши утворені словосполучення.

Художниця–осінь прибереже для калини _____.

І ось стоїть уже чепуруха в _____, ховаючись у плетиво _____, немов соромлячись своєї краси.

Навіть зима не наслідиться зірвати це _____

6. За поданим планом склади і запиши опис калини.

План

1. Яка це рослина?
2. Де вона любить рости?
3. Яка калина навесні?
4. Яка вона восени і взимку?
5. За що люди люблять і шанують калину?

7. Пошир опис необхідними за змістом прислівниками, що в дужках. Добери заголовок.

_____ дихає вільна земля. Вітерець _____ колише свіжі запашні трави, _____ перебирає листочки на гілках дерев, _____ гойдає стебельця квітів. Пагорби _____ вкриті червоними тюльпанами. Як жар горять вони _____.

(Легко, ніжно, ледь-ледь, вільно, навкруги, скрізь.)

8. Прочитай текст. Виділені слова заміни словосполученнями, поданими в дужках, поставивши їх у відповідній формі. Текст запиши.

Прийшла осінь. Пожовтіло листя на березах, *почервоніло* на осиках. Сонце вже не пекло, а *пригрівало*.

(Зайнятися багрянцем, стояти на порозі, ласкаво пестити, спалахнути золотом.)

9. Прочитай текст. Виділені слова заміни словосполученнями, поданими в дужках, вживаючи їх у потрібній формі. Текст запиши.

Вечоріло. Небо *потемніло*. На ньому з'явилися зорі. Затих вітерець. Листочки перестали *шелестіти*.

(Розповідати свої захоплюючі історії; засвітити золоті ліхтарики; вкритися таємничим чарівним килимом; вкластися спати.)

**10. Удоскональ текст, використавши прикметники з дужок.
Запиши утворений текст.**

Ранок

Ранок після ночі. Зірки пірнули в безодню неба. Піднімається туман. Тихо навкруги.

(Літній, зимовий, ясний; короткої, довгої, теплої, холодної; бліді, яскраві; в синю, в темну; похмурого, ясного, безхмарного; сивий, густий, блідий.)

11. Напиши про свою квартиру (будинок) за зразком.

Наша квартира

Ми живемо в новому будинку. Сюди ми переїхали недавно. Як входиш у квартиру, потрапляєш у передпокій. З нього можна зайти до кухні і кімнат. Їх дві. Одна кімната велика. У ній є вихід на балкон. Друга — менша. Вона світла і затишна. Я люблю свою квартиру.

